

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorske
ulice šte. 16.
Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.
Rokopisi se ne
vračajo.

Inserati:
Sestopna peti-
vreta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Velja

za Ljubljano
v upravnistvu:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četrt leta 1 gl.
60 kr., na mesec
60 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.

Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četrt leta 2 gl.
60 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

Štev. 185.

V Ljubljani v četrtek, 9. oktobra 1884.

Tečaj I.

Nemški „Schulverein“ v nižje-avstrijskem deželnem zboru.

Zanimiva debata vršila se je v torek v nižje-avstrijski deželni zbornici. Po dovoljenji raznih podpor mnogovrstnim društvom vzdignil se je poslanec Dinstl in poročal o predlogu finančnega odseka, da naj se podeli nemškemu „Schulvereinu“ za leto 1885 iz deželne blagajnice dva tisoč goldinarjev podpore.

Prvi se je oglasil poslanec monsignore Knab k tej točki. Izjavil je, da mu je statutorično določen cilj nemškega šolskega društva jako simpatičen, ko bi skrbelo samo in jedino za to, da se brez provokacije družih avstrijskih narodnostij poučujejo otroci nemških staršev v nemškem svojem materinem jeziku. Tako početje zasluži bi občno pohvalo in splošno priznanje, vrh tega pa je tudi sveta dolžnost države, da skrbi za pouk v materinščini svojih državljanov. „Jaz sem žalibog tako — zaostal — dejal je govornik, „da priznavam one pravice, katere terjam za nemški jezik, tudi drugim narodom. „Schulverein“ rodil se je vsled težav in neugodnih razmer, v katere je zašla nemška narodnost v laških mejnih krajih; tam izpodrinil se je nemški jezik iz uradov in zato so nastale razmere, ki so provzročile novo društvo, kateremu se dovoljuje sedaj vnovič velika podpora.“ Govornik pravi nadalje, da namen društva vsekako odobruje, da nima nikakega ugovora zoper obliko in naredbe njegove, pač pa oporeka praksi nemškega „Schulvereina“. Društvo, ki v svojih statutih vedno zatrjuje, da ni politično društvo, postalo je pravo bojno društvo (Kampfverein). Treba je samo spomniti na govore, kateri so se vršili pri zadnjem občnem zborovanju v Lincu: Ti govori so polni slepega sovraštva zoper katoliško cerkev, so polni srda zoper konservativno stranko! Nasprotni so po vsem pravilom društva in njegovim namenom. Zato jaz in moji prijatelji ocenjujemo delovanje „Schulvereina“ po njegovih delih,

ne pa po besedah, katere ima vedno na jeziku. Konečno sklepa govornik, da mora glasovati zoper dovoljenje podpore uže zaradi tega, ker ustvarja društvo nekonfesionalne šole — in za take dežela ne sme dajati denarjev. Vsled teh premislekov izjavi monsignore Knab, da bode oddal svoj glas v nasprotnem zmislu, kakor ga zastopa poročevalec.

V odgovor pogumnemu možu, ki je imel srce izustiti v takej dvorani besede, katere le predobro označijo pravi namen nemškega društva, vzdignil se je takoj znani vrhovni general „Schulvereinov“, poslanec Weitlof. S frazami, katere prodaja po vseh shodih in zborih društva, je pričel polemiko zoper predgovornika in jadikoval je, da nikdar ni mislil, da bodo morala njegova ušesa ravno v nižje-avstrijski zbornici kedaj slišati predbacivanje, da nemški „Schulverein“ ne deluje v zmislu svoje naloge. Njemu je pritrdjeval Edvard Suess ter se hvalil z večjo omiko in kulturo, ki znači poslance nižje-avstrijske, da so mirno poslušali izjave Knabove. V kaki česki zbornici bi se ne bilo tako godilo, tam bi nastal v enakem slučaju vriš in krik, tu pa je nemška kultura vzdržala mir (kako fino!). Po trditvi govornika se Nemcem sedaj silno slabo godi in kmalo jim ne bode mogoče za svoj lastni denar pošiljati dece v šole, kjer vlada materinščina.

Tudi baron Königswarter čutil je potrebo v sebi, zajašiti govorniškega šarca — a na način, ki plemenitemu finančnemu orjaku ni prinesel nikake slave. Med tem, ko so predgovorniki vlado pri miru pustili, deloma pripoznavali njeno nepristranost v zadevah društva, napadal je baron vlado na jako ljut način; zagotavljal je, da se je društvo rodilo vsled sedanje vlade, ki Nemcem nič ne dovoli, Slovanom pa vse, kar želijo. Za to je prišla doba, ki je rodila, ki je morala roditi *Germanio irredento*! Konečno oglasil se je še poslanec dr. Magg ter izjavil, kako bode zgodovina zanamcem pripovedovala, da je bilo postopanje sedanje vlade zločinsko in sramotno nasproti nemški narodnosti...

Tako je šlo dalje! Ubogi monsignore

Knab, ki je imel toliko srčnosti, da je z mirnimi besedami povedal, kar je na jeziku milijonom konservativnih Nemcev, kar čutijo milijoni slovanskih državljanov od onega dne, ko se je porodilo glasovito dete, nemški *Schulverein*, mož, ki je javno izrekel, da sicer odločno simpatizuje z namenom društva samega, bil je cilj nečuvjenih strastnih napadov nase, na svojo stranko in konečno na vlado! Vlada je zakrivila vse gorje liberalno-nemških vodov, ona zatira na silni način vse, kar leze in gre iz opozicijskega tabora, tako se kričali in divjali! Zgodovina jo bode sodila, ona bode prelomila nad njo palico in jo slikala poznim unukom kot pravcati „bavbar“ in odurno strašilo...

Ako mirno sledimo izjavam glavnih govornikov pri debati o podpori nemškega „Schulvereina“, moramo pač prititi do sklepa, da je imel poslanec Knab po polnem prav, ko je na opisani način osvetljal delovanje razširjenega društva. Nikakor nam ne pride na misel, oporekati namenom, ki so temelj pravilom „Schulvereinov“. Skrbeti za odgojo dece svoje narodnosti, pospeševati splošno omiko s povzdigo ljudske šole, to je gotovo lepa naloga, naj si jo uže daje nemško ali kako drugo društvo, naloga, vredna vse podpore.

A med pravili in duhom, ki vlada v kadem društvu, je čestokrat velik razloček in zdi se nam, da je v tem slučaju tudi tako! Vsaj kdor opazuje delovanje društva v okrajih z mešanim prebivalstvom, v krajih, kjer društvo najde tudi Nemce, katerih ni — ta je prepričan, da so Knabove besede istinite. Uže silna razburjenost onih krajev, kjer se naseljuje društvo, je nam porok, da ni vse tako, kakor nam slikajo vodje in pristaši njegovi. In ako prebiramo govore njihove na raznih shodih, govore, ki se ne glasé vedno ravno v duhu pravil, pridemo zopet do onega ukrepa in uvidevamo, da društvo ne rodi povsodi miru in soglasja, temveč čestokrat ravno nasprotno prikazni in pojave.

Tembolj pa nas veseli, da se je v strogo nemški zbornici našel mož, ki je imel dovelj

Listek.

Novak.

(Zlatorodov.)

Nedelja; ura pet; lep dan božji. Vojarna stoji na polu prazna, skoro vsi cesarski fantje so šli na plano. Novaki, nabrani še le pred dvema dnema, tudi ti so odhajali venkaj v gručah po osem ali deset mož, z novo kapo na glavi, po strani poveznjeno, vojnimi suknjičem v nemarno zapetimi, razširjenih rok, v belih rokavicah, takih kakor jih imajo v borilišču.

Tam prav v kotu dvorišča sedi novak, samcat, na pragu, s komolci uprtimi v kolena in z glavo v rokah, strmeč za svojimi veselo odhajajočimi tovariši. Videti je bil vrli ta dečak, da mu še zdaj krvavi srce, ker je moral ločiti se od roditeljev, bratov in sester, dragih znancev, posloviti se od prijazne hiše in nje lične okolice; dečak, čegar duša je

polna zatajenja, miru, dobre volje. Obraz mu ni bil le nekam sanjarski in začuden, kakor so novaki sploh prve dni, bil mu je nekako otožen, skoro žalosten. Je li mislil na svoje ljube domačine? Ali mu je bilo morda žal, da ni šel z drugimi novaki? Kdo vé? Človeško srce je neumljivo.

Počasi se izprazni vojarna, globoka tihota nastopi. Desetnik v službi hiti po dvorišču. Naenkrat obstane, opazivši novaka ter zarohni nad njim:

„Kaj delaš tukaj? Kaj tako čepiš, kakor bi mlade imel!“

„Jaz?“ povpraša novak.

„No? Jaz?“ ponavlja zategnjeno desetnik.

„Ali ste ga videli, kako je radoveden, ta zabitež? S kom pa govorim, z mesecem ali z bikom? Vstani, kadar govoriš z višjim!“

Novak vstane.

„Kdo si? Od katere kompanije?“

„Od katere kompanije?“ meni novak.

„Od katere kompanije?“ zateguje zopet desetnik. „Tepec, ali se tako odgovarja višjemu? Ti si pravo pravcato tepče.“

Desetak k novaku stopivši, ga prime za suknjič, pa čvrsto potrese, toliko da novak ne omahne.

„Le poglej, topoglavec, kakošen je tvoj suknjič, kako visi na tebi, ki si sedel na tla, kakor berač, ti hočeš biti c. kr. mož?“

Novak si popravlja suknjič, pa briše z roko prašne maroge z njega.

„Pa tvoji črevlji, kakor bi bil gazil po blatu madjarskem.“

Novak vzame robec iz žepa, kloni se, pa otepa s črevljev prah.

„In pa zavratnik, ki ti sega do ušes! Komu je to podobno?“

Novak seže po zavratniku, da bi si ga priravnal.

„Pa hlače si potegni k višku! Kaj boš tako hacal? V osmih dneh jih boš raztrgal. Gumbe si popravi na suknjiču, lase proč, da ti ne bodo viseli po čelu kakor konju griva!“

Mladič seže po zavratniku, po hlačah, po črevljih, po laseh, pa ničesar prav ne stori. Čim bolj hiti, tem menj vé, kaj dela. V tem pride branjevka, vstavi se pred njim, pa ga

— (Deželni zbor) imel je danes IX. sejo. Začetkom seje poprijel je besedo posl. Grasselli, da se brani napadov posl. Luckmanna iz slednje seje. Posl. Grasselli je dejal, da ne more pustiti, da bi se magistratnim uradom, katerih načelnik je on, očitalo, da so izdelali imenike *befangen und mangelhaft*. Če bi bil rabil posl. Luckmann samo

bese do *mangelhaft* (pomanjkljivo), bi se to uže lahko potrpelo, kajti kdo more trditi, da je polen, da se ne more nikdar zmotiti. A če gosp. Luckmann očita, da je bil izkaz o volilcih izdelan *befangen*, hoče s tem reči, da so magistratni uradniki izkaz izdelali navlašč napačno. In jedino zoper to besedo je on ugovarjal, kajti g. Luckmann je očital uradu, kateremu ima čast biti on načelnik, da je dotični imenik navlašč napačno, vedoma lažno sestavljen, in zoper to trditev mora tudi danes protestirati. Kar se izkaza samega tiče, storil je magistrat, kar je z vso natančnostjo storiti mogel, porabil je podatke o posestnikih, kateri se nahajajo v deželnih deskah, ter sredstev, katera so mu bila na razpolaganje. Nobeden uradnik niti župan ni vplival čisto nič na to, da bi se imeniki ne bili sestavili z vso natančnostjo in nepristranostjo. Sodi naj tedaj visoki zbor, če so bili napadi gosp. Luckmanna opravičeni. Posl. Luckmann je omenil, da se nahajata v imeniku dve neopravičeni osebi, ter zahteval, naj se izreče posl. Grasselliju ukor. Gosp. dež. glavar izreče, naj se vzame to v znanje. — Posl. Apfaltrern zahteva naj se dá ukor zaradi neparlamentarnega izraza, in če bode zapustil zbornico. — Gosp. dež. glavar zopet izjavi, da ne odobrava besedij, če so se rabile. — Nemška stranka zapusti potem dvorano ter se ne udeležuje na dalje seje. — Po končani seji izroči deželnemu predsedniku izjavo, podpisano po vseh nemških poslancih, naj se dá ukor in izrečene besede preklicajo. Izjava se prečita. — Gosp. dež. glavar omenja, da izrečenih besedij ne odobrava. — Posl. Grasselli pravi, da je omenjene besede izrekel v razburjenosti in priznava sam, da niso parlamentarne, a zahteva tudi, da g. Luckmann preklicuje svoje besede, češ da je magistrat izdelal imenik *befangen und mangelhaft*! Seja je trajala do 1/2 3. ure. Prihodnja seja jutri ob 1/2 10. uri dopoldne. Natančneje poročilo jutri.

— (Predkoncesija.) C. kr. trgovsko ministerstvo je okrajnemu odboru v Ljutomeru dalo za napravo tehničnih priprav za krajevno železnico od Radgone čez Ljutomer v Ormož na štajersko mejo dovoljenje za tri leta.

— (Najvišja zahvala.) Gospodom volilcem, ki so se shoda dné 17. avgusta t. l. v Postojni zavolj volitve deželnega poslanca vdeleževali, naznanjam prečastno poročilo, da so Nj. veličanstvo presvitli cesar po gosp. ministerskem predsedniku zaukazali, meni kot prvosedniku volilnega shoda v Postojni, naznaniti Nj. najvišjo zahvalo za preponižno častitko volilnega shoda k Nj. visokemu rojstnemu dnevu. Visoka c. kr. deželna vlada za Kranjsko mi z dopisom z dné 30. sept. t. l., št. 2280 *praes.*, Najvišjo cesarsko zahvalo naznanja in to Vam, gospodje volilni možje, danes po tej poti prijavljam, ker cesarska zahvala zadeva ves shod, ki je na moj predlog enoglasno sklenil, Nj. veličanstvu preponižno čestitati. — Hrenovce na Notranjskem 7. oktobra 1884. Dr. Jurij Sterbenc, predsednik bivšemu shodu in dež. poslanec.

— (V ljubljansko bogoslovje) so letos sprejeti naslednji gospodje: Bohinjec Peter iz Visokega pri Kranji, Pokoren Fran iz Škofje Loke, Pavlin Fran iz Smelednika, Krek Ivan od sv. Gregorije pri Sodražici, Hribar Fran iz Mengiša, Nemančič Ivan iz Metlike, Ferjančič Josip iz Goč pri Vipavi, Slak Matija iz Dobriča, Knavs Josip iz Okroga pri Št. Rupertu, Gabrič Anton iz Leskovca, Tekster Konrad iz Tržiča.

— (Živinorejcem!) V 18. dan t. m. ob 9. uri dopoldne prodajala bode c. kr. kmetijska družba kranjska na dvorišču gostilne „pri bavar-skem dvoru“ lepo živino muricodolskega plemena, namreč pet bikov in dve telci.

— (Golobje — pismo noše.) V nedeljo ob 7. uri jutraj izpustil je tukaj nek Dunajčan 22 golobov, katere je prinesel seboj z Dunaja. Kateri golob bode priletel prvi na Dunaj nazaj, dobi darilo 10 cekinov. Črta iz Ljubljane na Dunaj znaša 448 kilometrov, stavilo pa se je pogojno, da mora golob-pismo noša priti na Dunaj v 7 urah. Golobje odleteli so vsi ob pravem času, a došli vendar niso ob omenjenem času na Dunaj; zadrževalo jih je najbrže slabo vreme, katero je bilo v nedeljo tukaj.

— (Tatica.) V franciskanski cerkvi opazoval je cerkveni sluga uže večkrat, da je z altarjev zmanjkalo sveč, vaz in enakih rečij; ta tat-

vina se je kaj pogostoma ponavljala. Tatu niso mogli priti na sled. Zdaj so dobili tatico, neko štajersko M. D. iz Št. Jurija, kajti ta ženska je na več krajih ponujala koščke sveč na prodaj.

— (Usoda tihotapskega lovca.) Poroča se nam od Doberniča z dné 3. t. m.: Kaj se slednjič tihotapskemu lovcu lahko pripeti, zdaj britko skuša posestnikov sin J. Pr. iz neke vasi pri Doberniču, ki je šel dné 25. m. m. skrivaj na lov. Kmalu od doma pridši zapazi zandarja, ki bi imela mimo njega priti. Boječ se za orožje in protecih še družih nasledkov potakne puško pod melino v prst. Ko orožnika odideta, izvleče zopet puško in poskuša iztresti prst, koja je cev zamašila. Pri tem opraviču pa se puška sproži in ves strel z zamaškom vred mu zaorje v desno stegno ter mu še precejšnjo zaplato spodnjih in gornjih hlač do kosti s sabo potegne. Nesrečnega je čez nekaj časa dobil njegov brat ter ga domov spravil. Zaradi enacega prestopka uže kaznovan, se zdaj niti po zdravniku ne upa poslati, dasiravno si je smrtno nevarno poškodovanje prizadel.

— (V predilnici) je po nepredvidnosti zašla delavka Terezija K. iz Završnika (okraj litij-ski) z roko predalec v stroj; stroj jo je zagrabil za roko, odtrgal ji kazalec in srednji prst, palec na desni roki pa jej zmečkal. Prenesli so jo v bolnico.

— (Od Sv. Križa na murskem polji) se nam z dné 28. m. m. poroča: Danes je tukaj premilostni knez in škof ljubljanski, č. g. dr. Missija, služil slovesno sv. mašo ter se potem v ganljivih besedah poslovil od domačinov. (Sv. Križ je namreč rojstni kraj č. g. Missije.)

Iz kranjskega deželnega zbora.

(VIII. seja dné 7. oktobra t. l.)

(Dalje in konec.)

Potem govori posl. Robič in poročevalec Svetec omenjajoč, kako se raznoliko odmerjajo pristojbine pri prenosu in prodaji posestev med živimi in posestev umrlih. Pristojbine naj bi se pri prenosu znižale. Govornik toplo podpira dostavek g. Kersnika, meni le, naj bi se pričenal z besedami „to je“, namestu z „in“.

Na to se vzprejme resolucija 1. z dostavkom g. Kersnika; torej v tej formi:

„Prečastiti gospod c. kr. deželni predsednik se prosi, naj on blagovoli posredovati pri finančnih uradih, ako treba pri vis. finančnem ministerstvu, da se bo odstotna pristojba od izročitev, ki se naredé med stariši in otroci v življenji merila ravno tako, kakor od teh izročitev, kader se zgodé zaradi smrti, to je, da se bodo finančni uradi vedno ozirali na določbe finančnega ministerskega ukaza z dné 23. avgusta 1855, št. 13 060.“

Dalje se vzprejme posl. Robiča dostavek in naslednji odsek predlog:

„Deželnemu odboru se naroča, da izroči te prošnje g. c. kr. deželnemu predsedniku.“

Drugi odsekov nasvet pa slóve:

„Deželnemu odboru se naroča, da pošlje petico do državnega zbora, da se v pristojbinski noveli sklenejo polajšila za kmetska posestva in to

- a) pri izročitvah med živimi jednako, kakor pri onih zaradi smrti;
- b) da se štampeljske pristojbe za zneske, ki niso nad 50 gld., tudi ne v prepirnih in zemljknižnih rečeh znižajo na 12 kr. od vlog in na 10 kr. od prilog in rubrik.“

Posl. Robič nasvetuje še k točki a) naslednji dostavek: „in sicer po 1 1/2 % od nepremakljivega premoženja in to tudi takrat, kader njegovo vrednost presegajo izgovorjeni deleži in dolgovi. Pri določevanju vrednosti dotičnega premoženja pa v ta namen nima vplivati starišem izgovorjeni ali izpoznani živež in se torej nima kapitalizovati.“

Za ta dostavek izreka se tudi poročevalec. Dostavek se vzprejme.

Na to govori posl. baron Schwegel ter pravi, da tudi on in njegova stranka z veseljem pozdravljajo vsak predlog, kateri meri na zboljšanje in povzdigo kmetskega stanu. Polemizovati, pravi, neče s predgovorniki, da-si bi imel mnogo ome-

niti, da so ravno svobodna načela rešila kmeta okóv ter da je nova šola dvignila ga iz nevednosti. Enkétno obravnavanje se je blizu da na vse odnošaje oziralo, le jeden nedostatek bi rad odpravil, zatorej nasvetuje resolucijo, katero bodo gotoro vsi poslanci vzprejeli. Resolucija se glasi:

„Deželnemu odboru se naroča, naj v prihodnji seji na podlagi prejšnjih obravnav deželnega zbora in v soglasji z državnim postavom z dné 7. junija 1883, št. 92, 93 in 94, predloži priprave postavne načrte o razdelitvi pašnikov, o zložitvi zemljišč in gozdov, kakor tudi o razdelitvi skupnih zemljišč.“

Gospod deželni predsednik baron Winkler omenja, da je vlada obrnila uže vso pozornost na kmetski stan, da se reši propadanja; da se izdelava uže več zakonov, kateri merijo na povzdigo kmetijstva. Da si bode vlada vsekdar in povsodi prizadevala, v kolikor le možno, ustrezati opravičenim željam. (Dobro, dobro!)

Posl. Detela omenja, da se deželni odbor zaradi tega ni spuščal v izdelavanje načrtov, ker je vedel, da jih pripravlja vlada, ki je v to uže sklicala več enkét.

Posl. Svetec pravi, da se po polnem zlagu z resolucijo gosp. barona Schwegla, opomeniti pa mora, da narodna stranka nikdar ni bila sovražna svobodi. Če se je kedaj upirala proti možem, kateri so oznanjali „svobodo“, je to storila zaradi tega, ker so ti možje nosili „svobodo“ samo na jeziku. Navaja izgled, kako je počenjala „liberalna“ stranka državnega zbora; oznanjala je „liberalizem“ in „svobodo“, v istini pa je gazila pravice slovanskih narodov. Tudi mi želimo in zahtevamo svobodo ter se hočemo ravnati po gáslu: „Kar nečeš, da se tebi zgodi, ne stori drugim.“ (Dobro, dobro! med poslanci in poslalsci.)

Vzprejme se resolucija posl. barona Schwegla.

Posl. Robič nasvetuje potem še točko c), katera naj slóve:

„Da se strankam ne nakladajo kazni, kadar se pri uradnem preiskovanji o zadevi prave porabe koleka na aktih javnih uradnj in javnih naprav zasledijo pomanjkljivosti o porabi koleka, ampak od njih zahteva le doplačilo primanjkljaja.“

Se vzprejme.

Posl. Grasselli poprosi besede ter pravi, naj bi se mu dovolilo, besedam g. Luckmanna odgovoriti v prihodnji seji, ker danes ni bil navzočen in hoče tudi nekoliko pregledati pisma, na katera se je opiral g. Luckmann.

Daljnja točka dnevnega reda bilo je poročilo gospodarskega odseka o načrtu postave gledé pogozdovanja Krasa na Kranjskem.

Poročevalec posl. Faber čital je zakon samo v nemškem jeziku. (Dr. Bleiweis kliče: Slovenski! Če je zakon, se mora v obeh jezikih čitati!)

Potem čita poročevalec zakon v nemščini, zapisnik pa v slovenščini. — Se vzprejme.

Ljubljanski ljudski kuhinji se za revne dijaké dovoli podpore 100 gld.; revnim učencem na gimnaziji v Kočevji dovoli se podpore 100 goldinarjev.

Pri daljnji točki dnevnega reda vzprejme se naslednja resolucija:

„Visoka c. kr. vlada se naprosi, naj blagovoli izročiti za časa deželnemu odboru načrt nove občinske postave in postave za povzdigo govedoreje, da se bode on mogel o teh dveh postavah posvetovati in svoje predloge pripraviti za prihodnje zasedanje deželnega zbora.“

Posl. dr. Samec poroča v imenu upravnega odseka o predlogi deželnega odbora, s katerim se predlaga načrt deželne postave gledé doneskov zavarovalnih družeb in društev k stroškom gasilnih straž, ter v podporo onesrečenim gasilnim stražnikom, in o katerem se poroča o vprašanji zaradi upeljave prisilnega zavarovanja. — Se vzprejme brez ugovora.

Na dalje dovolijo se naslednje podpore:

- a) Zapletel Mariji, vdovi stanovskega kancelista, miloščine 2 gld. 50 kr. na mesec;
- b) Šumiju Franu za izdavanje „Arhiva“ za domoznanstvo 200 gld. Finančni odsek je sicer predlagal podpore samo 100 gld., a posl. profesor Šuklje je menil, naj se prosilcu dovoli 200 gld. ter je v tej važni zadevi govoril blizu také-le:

„Slavna gospoda! Iz predloga finančnega odseka se morda vendar razvidi, da ne pripisuje temu literarnemu podjetju one važnosti, katere mu strokovnjak zgodovinar odreči ne more. Zaradi tega si bodem dovolil, staviti poseben nasvet ter ga bodem utemeljil z nekaterimi razlogi.

Ako se, gospoda moja, oziramo na slovstveno gibanje naše ožje domovine, priznavali bodemo na vsak način, da smo v nekaterih literarnih strokah i mi, siromašni Slovenci, lepo napredovali tekoma zadnjih let. Leposlovje naše se je bujno razvilo v novejši dobi, nastali so nam liriki, kateri so vzgledni v mnogih ozirih, in tudi pripovedna poezija naša je izborne zastopnike med nami. V znanstvenem slovstvu se po vsej pravici ponašamo z učenjaki, kateri so si deloma že pridobili svetovno slavo. Le v oni vědi, katera sigurno najbolj vpliva na narodni razvoj, v domači povestnici, nismo napredovali, baš nasprotno, hodili smo rakovo pot. Še pred dve sto leti slovela je naša ožja domovina, kranjska dežela, po dveh slavnostnih zgodovinarjih, Schönlebnu in Valvazorji. Stolet je tega, odkar je Vodnikov sodoben Linhart se uspešno bavil z domačo zgodovino. Tudi v našem stoletju se dá konstatirati neko veselo gibanje na zgodovinskem polju, in oni pisatelji, kateri so sodelovali pri Hormayerjevih publikacijah, pri dunajskih *Jahrbüchern* in kasneje pri *Mittheilungen des historischen Vereins für Krain* — imenujem le dva posebno zaslužna, Richterja in Hitzingerja, nabirali so mnogo zanimivega gradiva ter ga obdelavali v znanstvenih razpravah, katerim tudi stroga znanstvena kritika ne bode mogla odreči stalne veljave. In dandenes, gospoda moja? Čudno in ob enem sila žalostno je, da je ravno narodna ideja, katera je pri vseh družih narodih našega cesarstva spodbujala zgodovinarje in zopet netilo prejemale iz njih delovanja, ravno pri nas neugodno vplivala na domačo povestnico. O Čehih, katerim je mila usoda podarila velikega zgodovinarja Frana Palackega, niti govoriti ne mislim. Ali če si ogledam Hrvate, če primerjam vzgledne publikacije „Jugoslovanske akademije“, Smičiklasovo učeno delo itd., z našo revščino, potem, gospoda moja, se mi milo stori, kajti silno malo smo storili za domačo povestnico.

In vendar ima zgodovina naša mnogo zanimivih partij, in ni nam treba sramovati se naših prednikov. Politična in kulturna povestnica, obe zaslužite, da bi se lotili z resnim zanimanjem te zanemarjene domače věde.

Ali naravnost moram naglašati, da je prav za prav umevno, ako se domačini ustrašijo zgodovinskih preskavanj. Gradivo, zgodovinski viri niso nabrani; raztreseni so po vsi deželi, slabo shranjeni v neprimernih vlažnih in težko pristopnih prostorih, deloma celo zasejani po tujih arhivih. Posledica temu je, da do današnjega dne nimamo nobenega pravega „diplomatarja“; kajti *diplomatarium Carnolicum* vendar nikakor ne zadostuje, in kar se tiče Klunovega arhiva, bil je pisatelj njegov kot zgodovinar ravno tak kakor kot politik, z jedno besedo: nezanesljiv. O registih pa, katero sicer zgodovinarju tako izredno olajšajo njegovo trudopolno delo, pri nas niti govoriti ne moremo.

Tako so bile naše razmere, gospoda moja, večini izmed nas je upalo srce, tako da se nikdo ni več upal na težavno delo, nabirati vire, zlasti listine, ter pogina rešiti te čestitljive spomenike naše preteklosti. V takem obupnem položaju našla je domača povestnica, čuda, gospoda, pribežališče v delalnici nečega ljublj. meščana, g. Šumija. Ko sem čul o njegovi nameri, nisem si obetal popolnega vspeha, ali ko sem začel studirati posamezne pôle, sem spoznal, proti svoji volji spoznal, da je podjetje Š. vsega priznanja vredno, on sam pa izredno marljiv in resen delavec. Tega mnenja so sigurno vsi oni dobro znani učenjaki, kateri ga podpirajo s svojimi spisi, sigurno tudi vsa vodstva v raznih listobramih, avstrijskih in inostranskih, katera mu dovoljujejo, prepisati svoje listine. Dosedaj je g. Šumi v svojem „Arhivu“ izdal mnogo tvarine, za katero mu mora hvaležen biti vsak prijatelj domače povestnice, in da je tudi med razpravami marsikatero dobro zrno, pritrtil mi bode gotovo vsak, kateri je na pr. prečital temeljito studijo prof. Biedermannovo o naših „Uskokih in njih naselbinah“.

Ali očitno je, da ima mož izgubo, precej občutljivo izgubo pri svojem „Arhivu“. In naposled se vendar sleherni naveliča, ako od svojega ogromnega truda družega nima nego troške. V interesu domače povestnice pa bi odkrito obžaloval, če bi tudi „Šumijev Arhiv“ moral postati nedovršeno delo. Tedaj se mi vidi nasvetovana svota premajhna, in jaz predlagam torej: Si dež. zbor naj sklene, pisatelju Šumiju se dovoli za izdavanje njegovega „Arhiva“ podpora 200 gld.

c) Tomšiču Ivanu se dovoli za izdavanje lista „Vrtec“ podpore 100 gld. pod pogojem, da izdavalatelj dá 20 eksemplarov omenjenega lista brezplačno ljudskim šolam;

d) Prašnikarju Mateju, bivšemu učitelju na šoli za silo, dovoli se podpore 40 gold. na tri leta;

e) Pirnatu Jarneju, šolskemu učitelju v Prečini, se dovoli II. starostna doklada pod pogojem, če ga deželni šolski svet vrednim spozna;

f) kako so se rešile prošnje učiteljev kameniškega in krškega okraja, povedali smo že včeraj;

g) prošnja ljudske šole v Premu gledé podpore za napravo brvi čez „Reko“ se ne usliši;

h) prošnja šolske občine čerkniške gledé posojila 2000 gld. v namen za razširjanje šolskega poslopja se ne more uslišati, ker se ne morejo dajati posojila iz deželnega fonda; podpora pa se bode morda dala v 1885. l. Odsek je torej nasvetoval: Prošnja se zdaj ne usliši, oziralo pa se bode na prošnjo te šole s primerno podporo v letu 1885.

Mestu umrlega gospoda viteza Schneida izvoli se v šolski in peticijski odsek posl. dr. Dev. Načelnikom v peticijskem odseku izvoli se posl. Pfeifer.

Konec seje ob 2. uri popoldne; prihodnja seja 9. oktobra ob 10. uri dopoldne.

Telegrami „Ljubljanskemu Listu.“

Dunaj, 8. oktobra. Nek list poroča, da so prišli v Orsovi na sled zaroti proti srbskemu kralju. Glavne udeležence so baje prijeli in v Budimpešto odgnali.

Pariz, 8. oktobra. Prednico redovnic, ki so stregle v vojaški bolnici v Marseillu, odlikovala je vlada s podeljenjem viteškega križa častne legije za zasluge pri skrbni postrežbi bolnikov za kolero.

Pariz, 8. oktobra. Včeraj je potoval skozi Pariz Herbert Bismarck in obiskal Ferryja.

Pariz, 8. oktobra. „Temps“ poroča iz Bruselja, da se bode koncem novembra sešla v Berlinu konferenca, da uredi afrikanško vprašanje.

Rim, 8. oktobra. Danes se je odpravil krog Spezzije sanitetni kordon. V Genovi je umrlo od 10. ure zvečer 6. t. m. do 10. ure zvečer 7. t. m. deset oseb, v Napolji od včeraj do današnje polnoči 4 osebe.

Rim, 8. oktobra. Včeraj je po vsem Italijanskem zbolelo 200 ljudi za kolero in umrlo 108; od teh v Genovi 13 zbolelo in 10 umrlo, v Napolji 30 zbolelo in 8 umrlo.

Hanoi, 7. oktobra. Francozi so po polnem potokli Kineze ob reki Loochenn.

Telegrafično borzno poročilo

z dne 9. oktobra.

Jednotni drž. dolg v bankovcih	81. —
„ „ „ srebro	82. 10
Zlata renta	103. 20
5% avstr. renta	95. 95
Delnice narodne banke	859. —
Kreditne delnice	283. 20
London 10 lir sterling	121. 85
20 frankov	9. 68
Cekini c. kr.	5. 77
100 drž. mark	59. 75

Uradni glasnik

z dne 9. oktobra.

Naprava novih zemljiških knjig: Pri c. kr. okr. sodniji v Škofji Loki za katastralno občino Studeno; poizvedbe dne 13. oktobra pri Luki Demšarji na Črešenci in za katastralno občino Selce; poizvedbe dne 20. oktobra pri obč. predstojniku Šlibarju v Selcah. — Pri mestni sodniji v Nov. Mestu za davk. občino Podturn; poizvedbe dne 25. oktobra t. l.

Razpisane službe: Na jednorazrednici v Hrenovicah druga učiteljska služba; 400 gld. Prošnje do konca oktobra okr. šol. svetu v Postojini. — Na dvorazrednici v Gor. Gorjah služba družega učitelja; 400 gld. in stanovanje. Prošnje do 20. t. m. okr. šol. sveta v Radovljici; — na jednorazrednici v Koroski Beli služba učitelja; 450 gld., nagrada 50 gld. in stanovanje. Prošnje do 28. t. m. okr. šol. svetu v Radovljici. — Na štirirazrednici v Šmartinem pri Litiji služba družega učitelja; 500 gld. in stanovanje. Prošnje do 25. oktobra okr. šol. svetu v Litiji.

Tujci.

Dne 7. oktobra.

Pri Maliči: Fussenegger in Witte, trgovca, z Dunaja. — Chevalier d'Ellevaux, graščak, iz Prusnika. — Ivičič, ofic. namestnik, iz Celovca. Pri Slonu: Griessnig, trg. potovalec, iz Draždanj. — Krauss, trg. potovalec, in Urenak, zasebnica, z Dunaja. — Klinger, zasebnica, iz Trsta. — Valentinuzzi, trgovec, iz Vidma. — Trebo, c. kr. poslovodja, iz Pulja. — Globotschnigg, trg. potovalec, iz Kranja. — Ravnikar, zasebnik, iz Krškega. Pri Bavarskem dvoru: Ara, trgovec, iz Zagreba. — Kofler, agent, iz Beljaka. — Ličan, posestnik, iz Bistrice. — Grasehek, posestnik, iz Domžal. — Schuller, posestnik, iz Jelovca. Pri Južnem kolodvoru: Krainer, zasebnica, s sinom iz Trsta. — Pl. Markovič, c. kr. pom. lieutenant, iz Pulja. — Steiner, agent, in Melcher, zasebnica, iz Zagreba. — Bevilayna, restavratör, iz Lašk. trga. Pri Avstr. carji: Felberbaum, krošnjar, z Dunaja.

Umrli so:

Dne 7. oktobra. Jakob Stupnikar, delavec, 35 l., Cesta na Grad št. 12, jetika. — Katarina Renko, gostinja, 81 l., Tržaška cesta št. 26, starostno opešanje. Dne 8. oktobra. Pavla Bogany, delavka, 24 l., Reber št. 6, jetika.

V civilni bolnici:

Dne 5. oktobra. Blaž Wagner, gostač, 68 l., opešanje. — France Čepelnik, čevljar, 37 l., črevesni katár.

Meteorologično poročilo.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm	Temperatura	Vetrovi	Nebo	Mokrina v mm
8. oktobra	7. zjutraj	729.28	+12.6	jvzh. sl.	dež.	16.00
	2. pop.	730.54	+13.6	jzpd. sl.	obl.	dež
	9. zvečer	730.14	+11.0	bzv.	„	„

Oglas.

Lep letošnji sernjaček,

po polnem ukročen in privajen, je na prodaj; poizvedbe pri J. Richteršiču v Doberniču, p. Trebnje, Trefflen. (103) 3—2

Razglas.

Zgubil se je pes

z imenom „Boy“, plemena „poluks“, srednje velikosti, bele barve, z prirezanima ušesima in repom. Kedor ga najde, dobi primerno darilo, ter je prošén, najdbo naznaniti gosp. Emanuelu Tomšiču v Trebnjem.

Zaloga zemljevidov

c. kr. generalnega štaba.

Mera 1:75000.

Listi so po 50 kr., zloženi za žep, prilepjeni na platno po 80 kr.

Ig. v. Kleinmayr & Fed. Bamberg-ova
knjigarna v Ljubljani.